

Tillaga til þingsályktunar um stefnumótandi byggðaaætlun fyrir árin 2018 til 2024

Athugasemdir frá Signýju Ormarsdóttur verkefnastjóra hjá Austurbrú

Byggðaaætlun til ársins 2024 inniheldur mjög lítið af áherslum á menningu og listir heldur ekki uppbyggingu skapandi greina og eða menntun í skapandi hugsun. Um leið og mikil áhersla er á fjórðu iðnbyltinguna og móttöku hennar í alþjóðasamfélaginu er mikilvægt að sú áhersla skili sér líka til minni samfélaga sem Íslands og þá landsins alls. Lítillega er getið um fjórðu iðnbyltinguna í greinargerð með byggðaaætlun en þar mætti bæta við mikilvægi þess að kenna/efla skapandi hugsun. Í umræðu um fjórðu iðnbyltinguna er m.a. talið mjög mikilvægt að efla skapandi- og gagnrýnahugsun. Í greinargerðinni á blaðsíðu 20 er nánari útfærsla á markmiðum og aðgerðum og stendur orðrétt. „Þau snúa að eflingu samfélaga, félagsauðs, atvinnulífs, menntunar, **menningar**, velferðarmála, samgangna og fjarskipta“. Samt sem áður er mjög fáar áherslur tengdar menningar- og listauppbyggingu nema það sem viðkemur söfnum, barnamenningu og lítilega íþróttum.

Í þingsályktunartillögunni:

A. Jafna aðgengi að þjónustu.

- „Aðgengi landsmanna að grunnþjónustu verði jafnað og kostnaður þeirra við að sækja afþreyingu til höfuðborgarinnar verði lækkaður“. Sem er hið besta mál en um leið mikilvægt að huga að því að jafna aðgengi listamanna að því að búa og bjóða upp á sína listsköpun/atvinnu á landsbyggðinni sem leiðir til fjölbreytileika og um leið til eflingu samfélaga og mætti bæta því við í sér tillögu.

Tillaga að áherslu sem mætti bæta við.

- Ríki og sveitarfélög vinni að því að auka möguleika listamanna til búsetu um allt land og skapi skilyrði til atvinnustarfsemi á sviði lista á öllu landinu.
- Börn og ungmenni fái aðgang að menningu og listum óháð búsetu og efnahag, svo sem með auknu framboði á vönduðum og fjölbreyttum listviðburðum. Mjög mikilvægt að auka menningarlæsi barna og ungmenna óháð búsetu með fjölbreytileika og gæðum, en gildir það ekki um allan aldur? Í tillögum að aðgerðum í þingsályktuninni væri hægt að koma með fleiri aðgerðir, ítarlegri áætlanir og fleiri verkefni/aðstöðu til þess að efla atvinnu á sviði lista og menningar á landsbyggðinni.

B. Jafna tækifæri til atvinnu.

Að jafna tækifæri til atvinnu felur meðal annars í sér að bæta innviði, svo sem fjarskipti, samgöngur og öryggi í raforkumálum sem grundvöll fyrir fjölbreytt atvinnutækifæri. Í þessum hluta er ekkert minnst á menningu og listir sem atvinnu eða áherslur þar um.

Tillaga að áherslum sem mætti bæta við:

- Fjármunir verði tryggðir til að efla lista- og menningarstofnanir á landsbyggðinni þannig að starfsumhverfi listamanna verði öruggt og aðgengilegt sambærilegt og unnið hefur verið að í langan tíma með innviði tengda íþróttum.
- Unnin verði stefnumótun og skilgreining á hlutverkum menningarmiðstöðvum og sambærilegum stofnunum á landsvísu líkt og gert er í nágranalöndunum.

Hægt væri að fjölga mælikvörðum á sviði lista t.d.

- *Fjölgun listamanna sem fá listamannalaun fyrir utan höfuðborgarsvæðið*

C. Stuðla að sjálfbærri þróun byggða um land allt.

Sjálfbær þróun byggist á samspili efnahags-, félags- og umhverfislegra þátta. Að stuðla að sjálfbærri þróun byggða felur meðal annars í sér að til séu öflug sveitarfélög með þjónustukjarna, gott aðgengi að menntun, fjölbreyttu atvinnulífi, **öflugri starfsemi í menningarmálum og loks afþreyingu.** Undir þessum kafla eru engar áherslur til að efla listir og menningu nema lítilega nefnt aðgengi til íþróttaiðkunnar.

Tillaga að áherslum sem mætti bæta við:

- *Stofnað verði Listaráð líkt og Vísinda og tækniráð, þar sem stefnumörkun fyrir listir á landsvísu er sinnt.*
- *Stofnaður verði ferðasjóður til að listamenn geti sóttu um ferðastyrki til að jafna aðgengi að listviðburðum á landsbyggðinni. (sambærilegt og Menningarsjóður félagsheimila bauð upp á áður)*
- *Efla þátttöku barna í barnamenningarhátíðum með eflingu þjóðleiks og fleiri menningarfræðsluverkefna/hátíða fyrir börn á landsvísu. Með það að leiðarljósi að auka menningarlæsi barna og ungmenna.*

Aðgerðaráætlun.

Við yfirlestur aðgerðaáætlana vantar talsvert upp á að allar áherslur séu settar niður í aðgerðir.

Í A. Jöfnun aðgengi að þjónustu. Þar er engin aðgerð sem viðkemur menningarmálum þó að áherslur séu í þeim kafla sem viðkoma aðgengi að menningu og auknu framboði á vönduðum fjölbreyttum viðburðum fyrir börn og ungmennt. Er ekki ástæða til að bæta því við?

B. Jafna tækifæri til atvinnu.

Eðlilega eru engar aðgerðir tengdir menningu og listum þar sem ekkert ákveði um þann málaflokk er undir atvinnukaflanum.

C. Stuðla að sjálfbærni þróun byggða.

Í kafla C er engin áhersla í menningarmálum þó að yfirskriftin séÖflug starfsemi í menningarmálum og loks afþreyingu. Hinsvegar eru aðgerðaráætlanir í menningu undir þessum lið þó ekki séu neinar skilgreindar menningaráherslur. Þær eru C14 og C15. Þessir liðir eru um safnamál og barnamenningu en áherslur um það eru í A Jöfnun aðgengi að þjónustu. Sérstaklega skal skoða C15 sem eingöngu tekur til **Listar fyrir alla**, sem er mjög mikilvægt verkefni á landsvísu en áhugavert hefði verið að sjá fleiri aðgerðir sem tengjast auknu menningarlæsi sem byggði á eflingu menningarstofnanna á landsbyggðinni og fjölbreyttu menningar- og listastarfi allt árið.

